

22 660

Conferentie van de voorzitters van commissies voor Europese aangelegenheden uit de parlementen van de lidstaten van de EU en van een delegatie uit het Europees Parlement

Nr. 28

VERSLAG

Vastgesteld 24 februari 2006

Op zondag 19 en maandag 20 februari 2006 heeft in Wenen (Oostenrijk) de vergadering van voorzitters van de commissies voor Europese aangelegenheden uit de nationale parlementen van de (kandidaat-)lidstaten van de Europese Unie en van een delegatie uit het Europees Parlement, plaatsgevonden. Namens de Staten-Generaal werd deelgenomen door de heer Van der Linden, de voorzitter van de commissie Europese Samenwerkingsorganisaties van de Eerste Kamer en mevrouw Van Heteren, de voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Tweede Kamer.

Agendapunt I «De reflectieperiode en de prioriteiten van het EU-voorzitterschap van Oostenrijk»

De voorzitter van de bijeenkomst, de heer Fasslabend, introduceerde het eerste agendapunt door de vraag voor te leggen hoe de EU dient om te gaan met de huidige impasse in de EU, en specifiek het Europees constitutioneel verdrag. Aan de ene kant bestaat er consensus over de tekst van het constitutioneel verdrag onder de Europese (volks)vertegenwoordigers en aan de andere kant wordt de EU geconfronteerd met burgers die het verdrag niet steunen. De COSAC zou moeten nadenken over hoe een nieuwe impuls te geven aan het oplossen van deze impasse.

De Minister van Buitenlandse Zaken van Oostenrijk, mevrouw Ursula Plassnik gaf vervolgens een toelichting op de prioriteiten van het Oostenrijkse voorzitterschap. Het mandaat van het Oostenrijkse voorzitterschap is het evalueren van de resultaten van de in juni 2005 ingestelde Europese reflectieperiode en op basis daarvan het uiteenzetten van een procedure voor de toekomst van de EU. Het doel van deze opdracht is het herwinnen en opbouwen van het vertrouwen van de burgers in de EU.

Plassnik stelde dat binnen deze context de vraag «wat is het Europese ideaal model voor het leven in de EU (model of life)» prioriteit moet krijgen en ingezet moet worden als instrument om het burgervertrouwen te herwinnen. Twee discussiepunten werden door Plassnik voorgelegd als bijdrage aan de uiteindelijke beantwoording van de vraag over het «European model of life». Allereerst moet meer aandacht worden besteed

aan de rol van de EU in het kader van de internationale en Europese veiligheid. Het burgersvertrouwen kan wellicht herwonnen worden indien de veiligheidsrol van de EU meer nadruk krijgt. Het Oostenrijkse voorzitterschap heeft de relatie met de Balkanlanden hierbij als prioritair aangemerkt. Ten tweede stelde Plassnik dat de EU duidelijke grenzen moet stellen aan wat acceptabel is en wat niet acceptabel is met betrekking tot het Europese «model of life». Hierbij werd gerefereerd aan de kwestie van de cartoons in de Deense krant. De EU heeft daarover een verklaring afgegeven die pleit voor de vrijheid van meningsuiting. Verder zei Plassnik dat het belangrijk is de dialoog hierover aan te gaan en het Oostenrijkse voorzitterschap spreekt dan ook met de (niet alleen) Europese regeringsleiders en andere betrokkenen.

In de discussie die volgde op de uiteenzetting van de Oostenrijkse minister werd unaniem de analyse gesteund dat het vertrouwen van de burgers in de EU herwonnen en (in sommige landen) versterkt moet worden en dat daarvoor een breder debat noodzakelijk is. De vertegenwoordigster van het Spaanse parlement benadrukte dat de EU op dit moment een legitimiteitsprobleem heeft en dat de burgers ervan overtuigd moeten worden dat de EU vaker de oplossing is voor problemen dan de oorzaak. Het Europese integratieproces wordt teveel gezien als een elite-project. Daarom is het hoog tijd om aan de burgers uit te leggen waar de EU daadwerkelijk voor staat. Dat kan geschieden door meer aandacht te besteden aan de mondiale rol van de EU en aan de uitbreiding, en grenzen, van de EU. De vertegenwoordiger van het Europees Parlement sloot zich aan bij de bijdrage uit Spanje en stelde dat binnen de EU en met de burgers gesproken moet worden over de prioriteiten en vragen die zijn neergelegd in het rapport van Europarlementariërs Duff en Voggenhuber. Op 8 en 9 mei 2006 zal dan ook een conferentie plaatshebben in het Europees Parlement (met vertegenwoordigers van de nationale parlementen) over de Europese toekomst. De Duitse vertegenwoordigers benadrukten dat het herwinnen van het burgersvertrouwen in de EU niet moet geschieden met een pr-campagne, maar dat de EU duidelijker moet laten zien welke successen zij behaalt. Het is dan ook van groot belang dat de Lissabonstrategie en de implementatie van de Europese dienstenrichtlijn succesvol zullen zijn. Daarnaast moet geaccepteerd worden dat de Europese uitbreiding niet in eenzelfde tempo door kan gaan als de laatste jaren is geschied.

In dit eerste debat stelde Van Heteren dat het «nee» van het Nederlandse referendum geen «nee» was tegen de Europese Unie. De reflectieperiode moet gebruikt worden om een diepgaande analyse uit te voeren van de oorzaken van het gebrek aan burgersvertrouwen. Dit zou dan moeten leiden tot een grondiger en fundamenteler debat in de lidstaten. Het rapport van Duff en Voggenhuber plus de daarin gestelde vragen kan daarvoor als basis dienen. De huidige EU en de bestaande initiatieven in het kader van de reflectieperiode kennen nog een te grote «top-down» benadering waarmee geen nieuwe vertrouwensbasis gecreëerd kan worden.

In de puntsgewijze bijdrage van Van der Linden stelde hij dat volksvertegenwoordigers de EU niet mogen inzetten voor eigen gewin in de nationale politiek, dat de EU-lidstaten gezamenlijk besluiten over de toekomst van het constitutioneel verdrag, dat meer betrokkenheid en een betere inzet van de «civil society» onontbeerlijk is in het debat over de Europese toekomst en dat ook de Nederlandse regering met ideeën moet komen om het vertrouwen van de burgers te herwinnen. Tenslotte deed Van der Linden de oproep geen nieuwe Europese scheidslijnen te creëren, de waarden van democratie, mensenrechten en de rechtstaat te respecteren als basis van alle samenwerking en derhalve ook het rapport van de Luxemburgse president Juncker over de samenwerking tussen de EU en

de Raad van Europa afgewacht moet worden alvorens te besluiten over het «Memorandum of Understanding» tussen beide organisaties.

Agendapunt II «The next steps for national parliaments' subsidiarity control»

Tijdens de plenaire COSAC-bijeenkomst in oktober 2005 in Londen is afgesproken dat alle parlementen op basis van een nationaal parlementair debat over het wetgevings- en werkprogramma 2006 van de Europese Commissie een lijst zouden opstellen van Europese voorstellen die onderworpen zouden moeten worden aan kritisch parlementair Europa-breed onderzoek (subsidiariteitstoets). Op basis van de ontvangen lijsten met voorstellen heeft het Oostenrijkse voorzitterschap een lijst opgesteld van de Europese voorstellen die het meest genoemd waren door de nationale parlementen. Deze lijst bevatte negen Europese Commissie-voorstellen.

In de troika-vergadering (Oostenrijk, Finland, Verenigd Koninkrijk en het Europees Parlement) voorafgaand aan de COSAC-voorzittersbijeenkomst, is vervolgens besloten voor te stellen slechts twee van de negen voorstellen onderwerp te maken van een kritische parlementaire toets. Dit voorstel was gebaseerd op de argumentatie dat van de negen voorstellen op de lijst slechts twee voorstellen door meer dan drie parlementen waren aangemeld. Dit riep vraagtekens op ten aanzien van de kwaliteit en daadwerkelijke uitvoering van de Europa-brede subsidiariteitstoets op de overige zeven voorstellen. Er is voorgesteld het Europese voorstel voor een verordening inzake het toepasselijk recht en rechtsbevoegdheid in echtscheidingszaken en het voorstel voor de verdere vervolmaking van een interne markt voor postdiensten gezamenlijk te behandelen. Het eerst vermelde voorstel zal in 2006 door de Europese Commissie gepresenteerd worden en het voorstel inzake de postdiensten zal pas in 2007 uitgebracht worden. Daarnaast vermeldde het voorzitterschap dat het de nationale parlementen logischerwijs vrij staat andere voorstellen aan een kritische analyse te onderwerpen.

Naast dit voorstel van de COSAC-troika werd gesproken over het voorstel van de Nederlandse Eerste Kamer om de Raad van Ministers (en COREPER) te verzoeken – op basis van het Raadsbesluit van december 2005 betreffende de openbaarheid van beraadslagingen – in het openbaar te vergaderen over de Europese voorstellen waarvan de nationale parlementen besloten deze aan een kritisch onderzoek te onderwerpen, in casu slechts twee voorstellen.

Zowel het voorstel de Europese voorstellen inzake toepasselijk recht en rechtsbevoegdheid in echtscheidingszaken en de interne markt voor postdiensten te toetsen aan het subsidiariteitsbeginsel als het Nederlandse voorstel betreffende openbaarheid van de beraadslagingen konden op steun rekenen in de COSAC-voorzittersbijeenkomst. Tijdens het debat werd door meerdere delegaties (waaronder Nederland) aandacht gevraagd voor het vraagstuk van de groenboeken, witboeken en Europese mededelingen. Verdient het aanbeveling om deze beleidsdocumenten in de toekomst ook tot onderwerp van de subsidiariteitstoets te maken? De meeste delegaties waren voorstander, gelet op de praktische uitwerking zal eventueel in een latere COSAC hierop teruggekomen moeten worden. Het Oostenrijkse voorzitterschap was van mening dat de subsidiariteitstoets alleen van toepassing moet zijn op concrete wetgevingsvoorstellen. Van Heteren verzocht in haar bijdrage het Oostenrijkse (parlementaire) voorzitterschap zorg te dragen voor de follow-up van het Nederlandse voorstel door een brief namens de parlementen te zenden aan het Oostenrijkse (raads)voorzitterschap. Daarin zou benadrukt moeten

worden dat alle beraadslagingen (op elk niveau, in elke fase) in de openbaarheid moeten geschieden.

In de concluderende woorden van de Oostenrijkse voorzitter werd gewezen op de subsidiariteitsconferentie die zal plaatsvinden op 18 en 19 april 2006 in Oostenrijk. Op deze conferentie zal gesproken worden over de betrokkenheid van de regionale en lokale overheden bij de subsidiariteitstoets, de rol van de nationale parlementen en een betere Europese wetgeving. De Oostenrijkse regering heeft besloten de conferentie, die in navolging op de Nederlandse en Duitse subsidiariteitconferentie plaats zal hebben, een andere naam te geven teneinde een voor de burgers meer begrijpelijke bijeenkomst te promoten.

Agendapunt III: «The Lisbon Process – with a focus on the demographic aspects»

Ter introductie van het agendapunt van de Lissabonstrategie met de nadruk op de demografische aspecten waren door het Oostenrijkse voorzitterschap twee professoren genodigd: de heer Wolfgang Lutz en mevrouw Alexia Prskawetz. In de inleidingen werd gesproken over de toekomstige problemen die de EU kan verwachten als gevolg van de demografische veranderingen in de afzonderlijke EU-lidstaten. De verhouding werkende mensen en gepensioneerden zal mogelijk in 2050 twee op één zijn. Problemen die verwacht mogen worden zijn onder andere een afnemende innovatie, een afnemende groei van productiviteit en meer intellectuele beroepservaring in tegenstelling tot minder praktische (hand)werkervaring. Een exacte prognose over de toekomst is echter niet mogelijk aangezien ook de levensverwachting, geboortecijfers en migratie een belangrijke rol spelen in de demografische ontwikkeling van de EU. Beide professoren waren het er desalniettemin over eens dat het welslagen van de Lissabonstrategie noodzaak is voor het aanpakken van de verwachte problemen.

Tijdens de discussie werd gesproken over verschillende initiatieven om te anticiperen op eventueel negatieve (economische) gevolgen van demografische veranderingen, bijvoorbeeld het Europese project «levenslang leren», een verbetering en versterking van het Europese sociaalmodel, de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en een flexibilisering van de arbeidsmogelijkheden en -tijden. Uitvoering van deze voorstellen zou bijdragen aan de Europese concurrentiekracht en daarmee het welslagen van de Lissabonstrategie.

Meerdere delegaties stelden ook de mogelijkheden van actiever familie-beleid ter discussie teneinde eventuele problemen het hoofd te bieden. Het geboortecijfer in de EU is drastisch gedaald. Het is de eerste maal in de Europese geschiedenis dat er een dermate lange periode is waarin sprake is van een stijging van de levensverwachting van mensen in combinatie met een afnemend geboortecijfer. In een meerderheid van de bijdragen werd er echter op gewezen dat het familiebeleid een nationale aangelegenheid is en dat het zeer moeilijk zal zijn de bestaande culturele omstandigheden die bijdragen aan het dalende geboortecijfer te veranderen.

In de conclusies stelde de Oostenrijkse voorzitter dat er weliswaar geen Europese bevoegdheden bestaan voor demografisch beleid. Het is een nationale bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Maar gelet op alle besproken gevolgen die wel op EU niveau ondervonden worden, is het wenselijk daarover nogmaals in COSAC-verband te spreken. Hij stelde mede met het oog hierop voor tijdens de plenaire COSAC in mei te spreken over het Europese sociale model. Voorts benadrukte de voorzitter

dat de politiek wel degelijk invloed kan uitoefenen op demografische ontwikkelingen als hiervan een helder bewustzijn bestaat.

Tijdens de COSAC-voorzittersbijeenkomst van 19 en 20 februari werd tevens – conform de taakstelling van deze bijeenkomst – de agenda vastgesteld voor de plenaire COSAC-bijeenkomst op 22 en 23 mei 2006 in Wenen. Op de agenda staat:

- 1) *Europe – Perspectives and pragmatism* (inleiding door de Bondskanselier Wolfgang Schäussel)
- 2) *The future of the European Social Model* (inleiding door Commissievoorzitter Barroso of ander lid van de Europese Commissie)
- 3) *The future of the Constitutional Treaty and subsidiarity control by the national parliaments*

De delegatie,
Van der Linden (Eerste Kamer)
Van Heteren (Tweede Kamer)
Wvd. griffier van de delegatie (Eerste Kamer), Hester Menninga